

ประสิทธิผลการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ
อำเภอศรีชัยคีรี จังหวัดนครปฐม

Government Humen Resource Management with Information System

ชตมน จันทรพาน

Thatamon Juntharapan

นักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอศรีชัยคีรี จังหวัดนครปฐม

Community development academic, Nakhon Chai Si District Community Development Office

Nakhon Pathom Province

E-mail: suphattra.yod@rmutr.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินประสิทธิผลการนำนโยบายของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ 2) เพื่อระบุสภาพปัญหาของการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และ 3) เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมโอกาสในการพัฒนาอาชีพสตรีตามแนวนโยบายของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในพื้นที่อำเภอศรีชัยคีรี จังหวัดนครปฐม

ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ รวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนอำเภอศรีชัยคีรี จำนวน 5 คน และคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล/เทศบาล จำนวน 25 คน ซึ่งเป็นสตรีในพื้นที่อำเภอศรีชัยคีรี จังหวัดนครปฐม

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาในการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ 4 ประการ ได้แก่ (1) การประชาสัมพันธ์ยังไม่เพียงพอทำให้สมาชิกสตรีขาดความรู้ความเข้าใจในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี (2) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของสมาชิกสตรี (3) การจัดการภายในของกลุ่มสตรีในการบริหารเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี (4) การพัฒนาต่อยอดอาชีพด้านการตลาดของสมาชิกที่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี งานวิจัยนี้จึงได้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และพัฒนาการนำนโยบายของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ

คำสำคัญ : การนำนโยบายไปปฏิบัติ; กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี; การพัฒนาอาชีพสตรี

Abstract

The objectives of this research were to assess the effectiveness of the policy implementation of the Women Empowerment Fund (WEF). Identify problems in access to funding for the Women Empowerment Fund (WEF). and propose guidelines for promoting women's career development opportunities according to the policy of the Women's Role Development Fund in the Nakhon Chai Si district Nakhon Pathom Province.

The researcher used a qualitative study method, collected the data through in-depth interviews with key informants. which are community development officers in Nakhon Chaisri District, consisting of 5 people, and 25 people working groups to drive the Women's Role Development Fund in Tambon/Municipality, who are women in Nakhon Chaisri District Nakhon Pathom Province (1) Inadequate public relations deprived women members of the knowledge and understanding of access to funding of the Women Empowerment Fund (2) Participation

in the activities of the Women Empowerment Fund (3) Internal management of women's groups in Treasury management supported by the Women Empowerment Fund (4) Developing the marketing careers of members who receive funding from the Women Empowerment Fund. This research therefore provides recommendations for solving various problems and develops the implementation of the Women Empowerment Fund policy (WEF).

Keyword: Policy Implementation; The Women Empowerment Funds; Women's Career Development

บทนำ

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ถือได้ว่าเป็นองค์กรสำคัญในการดูแลคุณภาพชีวิต และส่งเสริมการพัฒนา ศักยภาพสตรีและองค์กรสตรี มีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างโอกาสให้สตรีเข้าถึงแหล่งทุนสำหรับการลงทุนดอกเบี้ย ต่ำ เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสำหรับการส่งเสริมและพัฒนาไปสู่การสร้างหรือสวัสดิภาพ หรือสวัสดิการให้แก่สตรี จากแนวนโยบายของรัฐบาลในการจัดตั้งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เมื่อปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 ภายใต้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ซึ่งต่อมาคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีมติเมื่อ วันที่ 29 กรกฎาคม 2557 ให้โอนย้ายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มาอยู่กรมการพัฒนาชุมชน ซึ่งต่อมา คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ 12 เมษายน 2559 ให้ควรวบรวมกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี สำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี เข้ากับกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีกรมการพัฒนาชุมชน โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2559 ทำให้การบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอยู่ในความรับผิดชอบของกรมการพัฒนาชุมชน (แนวทางการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี สำหรับจังหวัด, 2560)

คณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานภาพสตรีแห่งชาติ (กยส.) ซึ่งเป็นไปตามมติที่ ประชุม กยส. ครั้งที่ 3/2559 เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2559 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ไว้ 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ 1 ปรับเปลี่ยนเจตคติของสังคมในประเด็น ความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย ยุทธศาสตร์ 2 เสริมพลัง เพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสังคม และคุณภาพชีวิตแก่สตรีทุกกลุ่มและทุกระดับ ยุทธศาสตร์ 3 พัฒนาเงื่อนไขและปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาสตรี ที่มีประสิทธิผลและเสมอภาค ยุทธศาสตร์ 4 กำหนด มาตรการเฝ้าระวัง ขจัดปัจจัยเสี่ยง ป้องกัน คุ้มครอง ช่วยเหลือ และเยียวยา และ ยุทธศาสตร์ 5 สร้างความ เข้มแข็งของกลไก และกระบวนการพัฒนาสตรี ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางของยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่มุ่งเน้นการพัฒนา คนให้เป็นศูนย์กลาง โดยเน้นการพัฒนาคนในทุกช่วงวัย การมีส่วนร่วม ของทุกคน และการเข้าถึงสิทธิขั้น พื้นฐาน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ระหว่างประชาชนกลุ่มต่าง ๆ (ยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี พ.ศ.2560-2564, 2560)

กรมการพัฒนาชุมชนได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เพื่อบริหารกองทุน พัฒนาบทบาทสตรี ภายใต้พระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ.2558 และข้อบังคับคณะกรรมการ บริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ว่าด้วยการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พ.ศ.2559 (แผนยุทธศาสตร์ การบริหารทรัพยากรบุคคล กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรมการพัฒนาชุมชน พ.ศ.2563-2464, 2562) สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนงานของกองทุนฯ ในระดับอำเภอ ทำหน้าที่ เป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อำเภอ (อสก.อ) มีอำนาจหน้าที่จัดทำแผนติดตาม กำกับ ดูแล สนับสนุน และประสานการดำเนินงานในเขต

พื้นที่อำเภอ ตรวจสอบ กลั่นกรองโครงการที่สมาชิกขอรับการสนับสนุน รวมถึงรายงานผลการดำเนินงาน ปัญหา และอุปสรรคต่อคณะอนุกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับจังหวัด (อกส.จ) และปฏิบัติงานตามนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ได้มีการสนับสนุนเงินทุนสตรีประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ การสนับสนุนเงินทุนประเภทเงินหมุนเวียน (เงินกู้) และเงินทุนอุดหนุน (ทุนให้เปล่า) ซึ่งสมาชิกสตรีในพื้นที่เป็นผู้เขียนโครงการ โดยผ่านเห็นชอบโดยคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับตำบล/เทศบาล ซึ่งเป็นตัวแทนของสตรีในพื้นที่เป็นผู้พิจารณาโครงการในเบื้องต้น แล้วส่งโครงการเข้าในที่ประชุมคณะกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับอำเภอพิจารณาในระดับอำเภอ เมื่อโครงการได้รับความเห็นชอบแล้วดำเนินการส่งโครงการเข้าไปพิจารณาในที่ประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับจังหวัด และพิจารณาโครงการโดยคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับจังหวัดเพื่อพิจารณาอนุมัติโครงการ

ในปี 2560 – 2564 อำเภอนครชัยศรี มีสมาชิกสตรีขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุนพัฒนา บทบาทสตรี ประเภทเงินทุนหมุนเวียน (เงินกู้) จำนวน 73 โครงการ เป็นเงินทั้งสิ้น 12,976,000 บาท

การประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดนครปฐม ครั้งที่ 3/2564 วันที่ 18 มีนาคม 2564 ได้สรุปข้อมูลสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อำเภอ นครชัยศรี ณ วันที่ 30 กันยายน 2563 ประเภทบุคคลธรรมดา จำนวน 2,602 คน ประเภทองค์กรสตรี จำนวน 86 องค์กร ข้อมูลสรุปลูกหนี้ค้างชำระกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ประเภทเงินทุนหมุนเวียน (เงินกู้) จังหวัดนครปฐม ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2556-2563 (ข้อมูล ณ วันที่ 31 มกราคม 2564) แยกรายอำเภอ พบว่า อำเภอ นครชัยศรี มีโครงการค้างชำระกองทุนฯ จำนวน 36 โครงการ เงินต้นค้างชำระเป็นเงิน 4,339,785.63 บาท ดอกเบี้ยเป็นเงิน 25,445 บาท จังหวัดจะดำเนินการออกหนังสือแจ้งเตือนสมาชิกผู้กู้ที่ครบกำหนดชำระที่ผิดนัดชำระเพื่อให้เป็นไปตามกระบวนการบริหารจัดการหนี้และติดตามหนี้ โดยให้แต่ละอำเภอตรวจสอบเผื่อระวังไม่ให้สัญญากู้ยืมเงินกองทุนฯ ของลูกหนี้ค้างชำระหมดอายุความเกิน 6 เดือน ก่อนที่จะดำเนินการฟ้องร้องดำเนินคดีทางกฎหมาย

ตารางที่ 1 สรุปลูกหนี้ค้างชำระกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อำเภอ นครชัยศรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564

อำเภอ	ยอดหนี้ค้างชำระ		
	จำนวนโครงการ	เงินต้น (บาท)	ดอกเบี้ย (บาท)
นครชัยศรี	36	4,339,785.63	25,445

ที่มา: การประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดนครปฐม ครั้งที่ 3/2564 วันที่ 18 มีนาคม 2564 ข้อมูล ณ วันที่ 31 มกราคม 2564)

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ นครชัยศรี ได้รับการจัดสรรงบประมาณตามแผนการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปี 2564 รวมทั้งสิ้น 3,318,850 บาท แยกเป็น งบบริหารจัดการกองทุนฯ 218,850 บาท เงินทุนหมุนเวียน 500,000 บาท เงินอุดหนุน 2,600,000 บาท โดยมีผลการเบิกจ่ายงบประมาณกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอ นครชัยศรี ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564

ประเภทงบประมาณ	เป้าหมาย การ เบิกจ่าย งบประมาณ (บาท)	ผลการ เบิกจ่าย อนุมัติครั้งที่ ๑	ผลการ เบิกจ่าย อนุมัติครั้งที่ ๒	รวมเบิก	คิดเป็น ร้อยละ	คงเหลือ
1. งบบริหาร	218,850	96,175	0	96,175	43.95	122,675
2. เงินทุนหมุนเวียน (เงินให้กู้)	500,000	64,100	397,200	461,300	92.26	38,700
3. เงินอุดหนุน (ทุนให้เปล่า)	2,600,000	0	1,970,000	1,970,000	75.77	630,000
รวมจำนวนเงิน	3,318,850	160,275	2,367,200	2,527,475	76.16	791,375

ที่มา: สรุปผลการเบิกจ่ายงบประมาณกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอนครชัยศรี การประชุมคณะอนุกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ข้อมูล ณ วันที่ 15 มีนาคม 2564

จากข้อมูลสรุปลูกหนี้ค้างชำระกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และสรุปผลการใช้จ่ายงบประมาณข้างต้นพบว่าโครงการเงินทุนหมุนเวียน (เงินกู้) ค้างชำระกองทุนฯ ในระดับที่ไม่สูงมากแต่มีโครงการที่ยื่นขอรับการสนับสนุน ตั้งแต่ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 จำนวน 6 โครงการ เป็นเงินต้น 347,777.63 บาท ดอกเบี้ย 7,265 บาท ซึ่งมีระยะเวลายาวนานในการติดตามหนี้ถึง 7 ปี อีกทั้งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีสมาชิกโครงการยื่นขอรับการสนับสนุนเงินกองทุนฯ ประเภทเงินหมุนเวียน (เงินกู้) จำนวน 6 โครงการ วงเงิน 800,000 บาท เกินงบประมาณจัดสรร (ระเบียบวาระการประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดนครปฐม, 2564, น.10) ซึ่งเป็นจำนวนโครงการที่สูง เมื่อเทียบกับอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนอำเภอนครชัยศรี จำนวนเพียง 3 คน อาจน่านโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่ได้ไม่ครอบคลุม ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนฯ สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีได้เท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาประสิทธิผลในการน่านโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอนครชัยศรี เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการงานกองทุนฯ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสตรีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อประเมินประสิทธิผลการน่านโยบายของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ ในพื้นที่อำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
- 2) เพื่อระบุสภาพปัญหาของการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในพื้นที่ อำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
- 3) เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมโอกาสในการพัฒนาอาชีพสตรีตามแนวนโยบายของกองทุนพัฒนา บทบาทสตรี ในพื้นที่อำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ ในพื้นที่ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม สภาพปัญหาของการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และแนวทางในการส่งเสริมโอกาสในการพัฒนาอาชีพสตรีในพื้นที่อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ดำเนินการระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2565 ระยะเวลา 2 เดือน

ระเบียบวิธีการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยเลือกพื้นที่ศึกษา คือ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้านเอกสาร (Documentary Research) ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการโครงการขอรับการสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียน (ประเภทเงินกู้) และสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) 30 คน ซึ่งประกอบด้วย พัฒนาการอำเภอนครชัยศรี 1 คน เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนอำเภอนครชัยศรีผู้ประสานงานตำบล จำนวน 4 คน คณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล/เทศบาล จำนวน 25 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 30 คน ข้อมูลที่เก็บรวบรวมนำไปวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา และการวิเคราะห์เนื้อหาสาระในส่วนของข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีประสบกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ 4 ประการ ได้แก่ 1) การประชาสัมพันธ์ยังไม่เพียงพอทำให้สมาชิกสตรีขาดความรู้ความเข้าใจในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี 2) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของสมาชิกสตรี 3) การจัดการภายในของกลุ่มสตรีในการบริหารเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี 4) การพัฒนาต่อยอดอาชีพด้านการตลาดของสมาชิกที่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และให้ความรู้ด้านการตลาด ดังนี้

จากการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่า สตรีส่วนใหญ่ของชุมชนต่าง ๆ ยังไม่ตระหนักและให้ความสำคัญกับกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเท่าที่ควร สมาชิกกองทุนโดยส่วนใหญ่เป็นสตรีวัยกลางคน และผู้สูงอายุ ดังนั้นเมื่ออำเภอนครชัยศรีได้รับจัดสรรงบประมาณจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และประชาสัมพันธ์การเข้าถึงแหล่งเงินทุน ประเภทเงินทุนหมุนเวียน (เงินกู้) ผ่านการประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับตำบล/เทศบาลอย่างสม่ำเสมอ ปีละ 4 ครั้ง และผ่านช่องทางออนไลน์ แต่ยังมีผู้ให้ความสนใจไม่มากเท่าที่ควร ส่วนใหญ่มีเพียงสมาชิกที่เป็นผู้สูงอายุ สามารถเข้าร่วมประชุมและมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ผลที่เห็นได้ชัดคือ ทางกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไม่สามารถหาหรือชักจูงให้สตรีรุ่นใหม่เข้ามาร่วมเป็นสมาชิกได้ ที่ผ่านมาจากกองทุนยังขาดประสิทธิภาพทางด้าน การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร จึงไม่สามารถ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายของกองทุนดังกล่าวคือ สตรีไทย อายุ 15 ปีขึ้นไปที่มีภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่ ในท้องที่ไม่น้อยกว่า 6 เดือน ส่วนมากสมาชิกในเขตพื้นที่ ที่มีอยู่เป็นจำนวนน้อยจะมีอายุ 40 ปีขึ้นไป ส่วนสตรีอายุช่วง 15 -39 ปี มีเพียงส่วนน้อยที่เป็นสมาชิก เนื่องด้วยส่วนมากจะเป็นนักเรียน นักศึกษา และวัยทำงาน ซึ่งสตรีเหล่านี้ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมกับกองทุนหรือไปทำงานที่ต่างจังหวัด

นอกจากการประชาสัมพันธ์รับสมัครสมาชิกรุ่นใหม่มาร่วมโครงการได้ไม่มากนักแล้ว เรายังพบว่า สมาชิกที่มีทั้งในระดับหมู่บ้าน และระดับตำบลขาดความรู้ความเข้าใจในการเขียนโครงการขอรับการสนับสนุนเงินทุนจากกองทุน และมองว่าเงินทุนประเภทเงินหมุนเวียน (เงินกู้) มีความยุ่งยากในการเขียนโครงการซึ่งเป็นสตรีผู้ประกอบการอาชีพร่วมกัน ตั้งแต่ 3 - 5 คน เสนอให้คณะทำงานต่าง ๆ พิจารณาเห็นชอบตั้งแต่ระดับตำบลระดับอำเภอ ไปจนถึงระดับจังหวัด และเป็นการสร้างภาระหนี้สินให้สมาชิกต้องส่งเงินคืนรัฐเนื่องจากตนผู้สูงอายุแล้ว

การมีสมาชิกรุ่นใหม่เข้าร่วมดำเนินโครงการเป็นจำนวนน้อย นับเป็นอุปสรรคต่อการบริหารกองทุนเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้จะไม่เพียงพอในการที่จะคัดเลือกหาบุคคล ที่มีความรู้และคุณสมบัติที่เหมาะสมมาทำหน้าที่ในการบริหารจัดการโครงการต่าง ๆ ส่งผลให้การบริหารเงินกองทุนและงบประมาณในการบริหารขาดประสิทธิผล และประสิทธิภาพ รากเหง้าของปัญหามาจากคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในระดับหมู่บ้าน ยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนและขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารกองทุน

นอกจากนั้นยังพบว่าหลังจากได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บางกลุ่มไม่สามารถนำเงินชำระคืนกองทุนได้ตามกำหนด เกิดปัญหาหนี้ค้างชำระและมีเบี้ยปรับ เบี้ยผิดนัด โดยเจ้าหน้าที่ต้องลงไปติดตาม

ปัญหาประการสุดท้ายที่พบเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องการพัฒนาต่อยอดอาชีพด้านการตลาดของสมาชิกที่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เนื่องจากสตรีเขียนโครงการเพื่อขอรับเงินสนับสนุนจากกองทุน ได้เขียนแผนการดำเนินงาน และแผนการใช้จ่ายเงินที่ได้รับจัดสรรเพื่อต่อยอดกิจการหรือเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ แต่ยังคงขาดความรู้ในการทำตลาด การหาช่องทางจำหน่ายสินค้าที่หลากหลาย

แนวทางการแก้ไขปัญหา

ในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาการดำเนินงานโครงการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ผู้เขียนได้ ประมวลข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาที่ประสบข้างต้น ดังนี้

1. สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีร่วมกับอำเภอนครชัยศรี ประชาสัมพันธ์การรับสมัครสมาชิกใหม่เพื่อเป็นการเพิ่มกลุ่มเป้าหมายสตรีในพื้นที่ให้มากขึ้น ผ่านการประชุมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการประชุมประจำเดือนหัวหน้าส่วนราชการ ประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้าน เพื่อเป็นการสร้างการรับรู้และเน้นย้ำผู้นำในการประชาสัมพันธ์การรับสมัครสมาชิกกองทุนในระดับตำบล หมู่บ้าน รวมถึงการจัดพื้นที่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของกองทุนในพื้นที่อำเภอ เพื่อให้สตรีที่มีความสนใจต้องการเงินทุนเพื่อเริ่มต้นอาชีพ หรือต่อยอดกิจการได้ทราบข่าวสาร

2. เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน และคณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับตำบล/เทศบาล เปิดโอกาสให้กับสมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี หลากหลายกลุ่มมากขึ้น ร่วมประชุมอบรมตามแผนปฏิบัติงานของกองทุนเพื่อรับฟังข้อมูลข่าวสาร การรายงานผลการดำเนินงานประจำปี พิจารณากลับกรองโครงการที่สมาชิกขอรับการสนับสนุนเงินทุน และคัดเลือกสมาชิกกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของสตรีในทุกระดับ กำหนดดำเนินการจัดกิจกรรมให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับความพร้อมของสตรีในพื้นที่

3. สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีร่วมกับเจ้าหน้าที่พัฒนาสตรี เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนร่วมช่วย ให้คำปรึกษา แนะนำ ตั้งแต่การเขียนโครงการเสนอขอรับการสนับสนุนเงินกองทุนฯ ตรวจสอบและคัดกรองโครงการที่มีความสามารถในการชำระคืน มีแนวโน้มในการเติบโตพัฒนาต่อยอดกิจการหรือสินค้าและบริการได้ มีการอบรมให้ความรู้ในด้านการจัดการกลุ่มสตรี บริหารงานกลุ่มอาชีพ การเงิน การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย การจัดทำบันทึกชำระคืนเงินกองทุน โดยมีการออกหนังสือเพื่อแจ้งเตือนกลุ่มสตรีล่วงหน้าเมื่อถึงงวดกำหนดชำระเพื่อให้สมาชิกเตรียมความพร้อม

4. สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีร่วมกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน และคณะทำงานขับเคลื่อนและติดตามกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ติดตามผลหลังกลุ่มสตรีได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนไปแล้วเป็นอย่างไร มีผลสำเร็จหรือประสบปัญหาเรื่องใด และมีความต้องการพัฒนาต่อยอดอาชีพรูปแบบใด รวมถึงการส่งเสริมให้ความรู้ด้านการขาย การตลาด และ

การตลาดออนไลน์ การพัฒนาสินค้าและบริการให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งจะเป็นการพัฒนา ศักยภาพสตรีแล้วทำให้สตรีมีรายได้เพิ่มขึ้น มีแนวโน้มในการชำระคืนเงินโครงการได้อย่างต่อเนื่อง

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พร้อมทั้งได้ ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาที่พบจากการวิจัย การวิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ในพื้นที่ อำเภอนครชัย ศรี จังหวัดนครปฐม โดยได้ใช้เวลาศึกษาเป็นระยะเวลา 2 เดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม 2565 – กุมภาพันธ์ 2565 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งเป็นสตรีจำนวนทั้งสิ้น 25 คน ซึ่งดำรง ตำแหน่งเป็นหัวหน้าและคณะกรรมการคณะขับเคลื่อนและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทระดับ ตำบล/เทศบาล จากจำนวนตำบลทั้งหมด 24 ตำบล ของอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

งานวิจัยนี้พบว่า กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีประสบปัญหาหลักในการดำเนินการ 4 ประการ ได้แก่ 4 ประการ ได้แก่ 1) การประชาสัมพันธ์ยังไม่เพียงพอทำให้สมาชิกสตรีขาดความรู้ความเข้าใจในการเข้าถึงแหล่ง เงินทุนของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี 2) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของสมาชิก สตรี 3) การจัดการภายในของกลุ่มสตรีในการบริหารเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี 4) การพัฒนาต่อยอดอาชีพด้านการตลาดของสมาชิกที่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จาก ปัญหา 4 ประการ ดังกล่าว งานวิจัยนี้ได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา 4 ประการ เช่นเดียวกัน แต่ ข้อเสนอแนะ 4 ข้อที่เสนอไว้ในงานวิจัยนี้ สามารถนำมาบูรณาการและสรุปรวมกันได้ว่า คณะกรรมการ ขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ควรจะมีการเตรียมความพร้อม ของชุมชนในการที่จะรองรับหรือนโยบายของคณะกรรมการกองทุนพัฒนา บทบาทสตรีแห่งชาติ ไปแปลง เป็นแนวทางในการดำเนินการให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาของ แต่ละท้องถิ่น ในกรณีเช่นนี้จะรวมถึงการพัฒนา ศักยภาพทางการบริหาร ซึ่งประกอบด้วย 1) การประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ได้สมาชิกในแต่ละชุมชนเข้า มาร่วมดำเนินการ และให้การสนับสนุน ทางด้านงบประมาณและทรัพยากรที่ระดมมาได้จากภายในชุมชน 2) พัฒนาระบบการติดตาม และประเมินผลความก้าวหน้าของงาน ซึ่งรวมถึงการจัดทำรายงาน ผลการ ดำเนินงาน และรายงาน การใช้จ่ายงบประมาณ

อภิปรายผลการวิจัย

โครงการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้สตรี มีการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอาชีพ โดยการ ปลดปล่อยเงินกู้ให้สมาชิกเพื่อนำไปใช้เป็นตัวเงินการรวมกลุ่ม และพัฒนาอาชีพ ตามความเหมาะสมกับสภาพ ท้องถิ่นและความต้องการของสมาชิก ผลที่ได้จาก การวิจัยในส่วนนี้ พบว่า มีความคล้ายคลึงกับงานวิจัยในอดีต ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน และการบริหารกองทุนต่าง ๆ เช่นเราพบว่า กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีได้มีการ คัดเลือกกรรมการ ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเสร็จเรียบร้อยทุกตำบล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปี ยะ แยมเอม (2552) ที่ได้ศึกษาผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตเทศบาลตำบล หนองไม้แดง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีมีความโปร่งใส ในด้านการบริหารจัดการ แต่ ปัญหาหลักอยู่ที่ว่า กองทุนพัฒนาบทบาทสตรียังมีจุดอ่อนอยู่ที่การบริหารจัดการ เช่นเดียวกับผลที่ได้ จาก การศึกษากองทุนอื่น ที่พบว่า มีการอนุมัติโครงการเกี่ยวกับโครงการฝึกอาชีพเป็นส่วนใหญ่ ด้านการขอรับเงิน สนับสนุนจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พบว่า สมาชิกในแต่ละหมู่บ้านยังมีการเสนอ โครงการเข้าไปขอรับ งบประมาณที่ทางจังหวัดจัดสรรเป็นหลัก ส่วนด้านการรายงานผลการใช้จ่าย สมาชิกของกองทุนที่ได้รับอนุมัติ โครงการมิได้จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน ตามรูปแบบรายงานที่ทางกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีกำหนด ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นุกูล บำรุงไทย และคณะ (2543) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนา

เศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเองของจังหวัดตากซึ่งพบข้อสรุปว่า การบริหารงานของกลุ่มยังขาดทักษะด้านการบริหารกลุ่ม ขาดบุคลากรที่จะเข้ามาให้ความรู้และสนับสนุน จึงควรจัดให้มีการฝึกอบรมแก่เจ้าหน้าที่ เช่นเดียวกับที่พบในงานวิจัยชิ้นนี้

นอกจากนี้เรายังเห็นได้ว่า ในการขยายหรือเพิ่มจำนวนสมาชิกควรเน้นไปที่การประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้สมาชิกของชุมชนทุกคนได้รับทราบอย่างละเอียด ควรมีการโฆษณา และให้ความรู้ที่เกี่ยวกับการลงทะเบียนสมาชิกโดยใช้สื่อหลายประเภท ส่วนการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในระดับต่าง ๆ ควรมีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนให้มากยิ่งขึ้น สำหรับการบริหารเงินกองทุนและงบประมาณ ควรมีการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ ให้กับโครงการนำร่องของแต่ละอำเภอหรือแต่ละตำบลก่อน เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการสนับสนุนงบประมาณให้กับโครงการอื่น ๆ ต่อไป ซึ่งผลการวิจัยในส่วนนี้สอดคล้อง กับงานวิจัยของ สุรางค์ อีลา (2547) ที่ได้ศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษา ตำบลเรียง อำเภอเรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพ ในการบริหารจัดการหมู่บ้าน ได้แก่ การช่วยเหลือจากสมาชิก ความสามารถในการประสานงาน ของคณะกรรมการ การสนับสนุนด้านวิชาการและการจัดการ ประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวกับ กองทุน และการมีประสบการณ์ในการได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหาร กองทุน

ข้อเสนอแนะ

จากข้อสังเกตและผลการวิจัยที่ได้ครั้งนี้ สามารถให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่า ที่ควรมีการศึกษาเพื่อประเมินความสำเร็จของโครงการที่สมาชิกสตรีขอรับเงินทุนสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเป็นรายโครงการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือไม่ มีการบริหารจัดการกลุ่มที่ดีมากน้อยเพียงใด เพื่อหาแนวทางในการเสริมสร้างศักยภาพและความสามารถ สร้างความมั่นคงด้านอาชีพ รายได้ และสวัสดิการของสตรีอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มมาตรการและกลไก กองส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2560). ยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี พ.ศ.2560-2564. กรุงเทพฯ: กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี. (2564). ยุทธศาสตร์กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี. สืบค้นจาก <http://www.womenfund.in.th/strategy-and-planning/strategic.html>
- นงนภัส ไพรศรี, บุญทัน ดอกโธสง, และวิมล หอมยิ่ง. (2558). ประสิทธิภาพการดำเนินงานนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 9(2), 123-134.
- แผนปฏิบัติการปีบัญชี 2564. (2563). กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2551). การนำนโยบายไปปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัทพิชการพิมพ์.
- วรเดช จันทรศร. (2551). ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สมาคมนักวิจัยมหาวิทยาลัยไทย (TURA).
- สำนักงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี. (2562). แผนยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรบุคคล กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรมการพัฒนาชุมชน พ.ศ.2563-2564. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน.